

thenticæ, ex dispositione & decisione rex in d. 26. & ita ibi Greg. Lop. in gl. magna in prin. verb. O le hiziere pleyto omenate, infert ex illa lege ad terminos nostri rex. & allegat in eius confirmationem plures doctrinas Dd. qui sunt videndi.

147 Sed contra hanc opinionem ipse Gregor Lop. insu: git & allegat plura iura & rationes, scilicet. quia per homagium non fit iuramentum per Deum vel re sacram, quæ est substantia iuramenti, sed est quædam promissio simplex inter generosos vt probatur in c. grande de supplend. neglig. pral. vbi iuramentum & homagium ponuntur tanquam diuersa: in super allegat alias II. Reg. vbi idem probatur.

148 Et præcipiam tiple allego eandem l. 26. vbi ponitur etiam tanquã diuersa, vt probatur ibi: E auñ de ximos otra razon, que si alguno iurare a otro, o le hiziere pleyto omenate, &c. Ecce literam, o que ponitur inter diuersa, neq; obstat eadem lex, dum postea dicit Que tal como esse si lo falliere, es por ende periuero. quã l. supra allegamus pro ampliacione nostri textus. Nam respodet Greg. quod hæc verba: Es por ende periuero, referuntur ad illu, qui iurauit aliquid adimplere, & postea se fellit, de quo lex prius loquuta fuit, & verba inferiora legis, ibi: E ha por penade no ser creydo en ningun testimonio, ni ser par de otro, assi como adelante se muestra en el titulo de los que faz en alguna cosa porque valen menos, referuntur & correspondet ad factorem homagij, de quo secundo loco loquuta est illa lex, & sic q. singula singulis reddatur, itaq; si interueniat iuramentum fractor sit perjurus, fractor vero homagij non sit periurus, sed notetur infamia, vt in l. 2. tit. 4. p. 7. ad quam legem ista lex se refert, cum se remittit ad leges in hoc loquentes, in quib. non requiritur, quod fractor homagij, sit fractor iuramenti & perjurus; Ergo cum iuramentu, de quo loquitur nostra authentica, est & debet esse tale, per q. concernatur religio, non sufficeret, quem iurare per caput suu, vel animam suam vt in presentia notant doct. præcipue Iacob. Butric. & Salyc. minime habebit locum noster rex. in faciente homagium tantum; Quandoquidem id non respicit religionem Christi, sed nostrã fidem humanam, & ita videtur residere in hac opinione Gregor Lop. contra id, quod prius dixerat. Eandem opinionem tenet etiam Ant. de Padilla in l. si quis maior, n. 36. C. de transact. Inuenio etiam eandem opinionem in effectu tenere Petrum Nunnez de Auend. in 2. p. c. 87. prator. nu. 6. & 7. vbi inquit, quod solum homagium de per se non est iuramentum, neq; fractor illius est perjurus, sicut est fractor iuramenti, & ibi intelligit d. l. 26. vt procedat tantum, quando in homagio interuenit interpositio bonæ fidei, quo casu iam videtur iuramentum adesse, iuxta supra late dicta. ¶ Secundo modo intelligit legẽ illam, dicens, quod fractor homagij sit perjurus, id est, promissionis solemnis fractor, non tamen reatum perjurij incurrit. ¶ Vel tertio, quod homagium dicatur publica fides, vt tenet Nebrissensis in suo Dictionario verb. Omenate, quam frangens sit perjurus, vt tenet Oldrad. conf. 93. & ibi Auend. d. num. 7. ponit formam homagij.

149 Vnde pro vera resolutione huius articuli, meo iudicio, dicendum est, quod siquidem in homagij præstatione interponatur fides Christiana, vel alio modo fides interposita referatur ad Deum, vel ad re sacram, vel interponatur bona fides, tunc sine dubio dicendum est, huiusmodi homagiu esse iuramentum & firmare contractus puberũ, sicut si expresse iurassent. Si vero nulla fides, vel fides humana, vel nobilis interponatur in forma huiusmodi homagij, tunc quia deficit substantia ipsius iuramenti non est iuramentu, neq; confirmat huiusmodi homagium contractus puberum.

neq; fractor illius est proprie periurus, & idem erit si sola fides interponatur, eo casu, quod non confiter, ad fidẽ fieri debeat relatio, ita colligo & teneo ex distinctione Caiet. & aliorum s. in articulo præcedenti posita, & etiam ex Greg. Lop. & Auend. vbi s. qui ita tenent licet non ita clare distinguant. Neq; obest dict. l. 27. in verbis supra relatis, quia intelligenda est in modis supra dictis per Greg. & Auend. & ita remanet clara & resoluta materia hæc.

Ex omnib. t. supradictis resultat vnum, de quo iam fui consultus, quidnam sibi velin tverba illa, que per Regem solent apponi, & apponuntur in titulis, De las mercedes de la escriuanias, scilicet, que los tales escriuanos ne puedan hazer escrituras en que se obliguen las partes a buena fe, y sin mal enganno; nam certe clara respõsio est ei, qui supra dicta scierit vel iudicet: Nã cũ interpositio bonæ fidei habeat vim iuramenti, vt late dictum est & probatum est, & iuramentum sit prohibitum hodie per l. 1. tit. 1. l. 4. noui Ordinament. Recopilacionis Regia, de qua statim dicemus, tabellionibus apponi in scripturis publicis, ne ratione iuramenti defraudetur iurisdictio Regalis, & causa vertatur inter laicos coram iudicibus Ecclesiasticis, qui sunt competetes in causa iuramenti, vt in c. si de for. compet. 6. optimo iure præcipitur tabellionibus in creatione ipsorum in talia verba apponant in scripturis coram se celebratis sub eisdem pœnis, ac si apposuissent iuramentum expresse, & ita in d. l. Regia n. præcipitur, Que en las cartas que se libraren de escriuanias, y notarias, se mande que el escriuano no ponga en ellas iuramento, ni que las partes se sometan a la iuridiccion Ecclesiastica, & eadem ratione præcipitur, & apponitur hodie, quod non faciãt scripturas in quib. partes se obligent, a buena fe, y sin mal enganno, & hoc colligitur etiam manifestissime ex serie & tenore ipsorum titulorũ, qui ad hanc sententiam & rationem concinunt: & ita ipse respondi & vidi pluries de intellectu dictorum bonorum dubitari: & postea inueni ita expresse intelligentem & declarantem quendam notarium practicum Mõterroso in sua practica civilis & criminalis, quam fecit in septimo tractatu, in cap. quod inscribitur, Declaracion, en que casos los escriuanos publicos, y reales, puedan tomar iuramento en los contratos que ante ellos passaren fol. 161. quod quidem facit in confirmationem distinctionis supra positæ, dum dixit, solam fidei præstationem in dubio non inducere iuramentum, nisi bonæ fidei fiat mentio, vel referatur ad Deum, vel ad rem sacram, provt est de substantia iuramenti.

150 Vltimo restat nunc examinare legẽ Reg. que hodie videtur correctã tota nostra materia huius athen. & aliarum legum Regni cum ea concordantium. Nam l. 1. tit. 1. l. 4. No. Ordin. Reg. Recopilacionis, est prohibitum apponi iuramenta in contractibus; adeo quod si apponantur, contractus ipsi sint nulli, & exsequi non possint nec debeant, & tabellio incurrit pœnas in d. l. ordinamenti contentas, ideo videndo est eius litera & contextura, quæ est huiusmodi: porque somos informados que las leyes y ordenanças de nuestros Reynos, que desende, que ninguno, ni algun lego no fagan contratos por do se obliguen con iuramento, por do se sometan a la iuridiccion Ecclesiastica, no se guarden cumplidamente, ni se executen las penas en ellas contenidas contra las partes, ni contra los escriuanos que viene contra ellas, de lo qual se siguen grandes peligros y dannos, a las conciencias, por los periueros en que a menudo incurren los legos, que se obligan con iuramento, y por las excomuniones que por las tales deudas comunmente ponen los iuezes Ecclesiasticos: y por los grandes dannos y costas que se les recrecen, y la nuestra iuridiccion Real a causa dello recibe de detrimento. Por ende ordenamos, y mandamos, que de aqui adelante las dichas leyes

leyes se guarden y complan, y en guardandolas, defendemos que ninguno lego, Cristiano, Indio, ni Moro, no haga obligacion, ni se someta a la iuridiccion Ecclesiastica, ni haga iuramento por la tal obligacion iunta, ni apartadamente, so las penas contenidas en las dichas leyes, y que la obligacion no vala, ni haga fe, ni prueua. Y mandamos a todos, y a qualquier iusticias, que no la executen, ni manden, ni hagan pagar. Y defendemos, que escriuano alguno no la reciba, ni signe la tal obligacion, ni iuramento, quier se haga iunta, o apartadamente, so pena que el escriuano que la signare, pierda el officio, y dende adelante sus escrituras, no hagan fe, ni prueua; pierda la mitad de sus bienes, y de los sea vnterzio para el que lo acusare y los dos tercios, para la nuestra camera. Y mandamos a los nuestros secretarios, que cada y quando libraren cartas de escriuanias, y notarias para qualquier personas pongan en ellas, que se signare el tal escriuano, obligacion entre lego, y lego, por donde someta el dendor a la iuridiccion Ecclesiastica, y signaren iuramento della, que pierda el officio. Pero permitimos, que los contratos de las ventas que se attendaren de si las Iglesias, y monesterios, y Prelados, y clerigos dellas, que puedan interuenir iuramentos, y ponerse en ellas censuras, si las partes las consintieren, al tiempo que se hizieren los recados.

Hæc profecto lex videtur destruere & corrigere totam nostram materiam, nisi cum grano salis intelligatur, secundum mentem eorum, qui eam sanxerunt, ideo pro eius intelligentia nonnulla sunt hic videnda & declaranda.

Primo, an hæc lex sit iusta, & an cõditores eius potuerint vel potestãtẽ habuerint eam condendi, videtur enim lex illa cõtra libertatem Ecclesiasticã, cum tollat iuramenta, quæ lex civilis tollere non potest, & si tollat, non est seruanda, vt in l. cassa & irrita, cum vulgã. C. de sacrosanct. Eccles. & in cap. Ecclesia Sancte Maria, de const. præcipue in concernentibus peccatum, provt est, non seruari iuramenta; Nam hoc casu standum est iuri canonico, etiam iure civili repugnante, vt in c. si & ibi gloss. & Doctores de præscripton. cum similibus, dixi late supra circa interpretationem l. 22. tit. 1. l. 5. ordinamenti. noui Regia Recopilacionis. Sed ius canonicum disponit iuramenta, quæ non vergunt in dispendiu salutis æternæ, etiam si lex civilis improbet seruanda esse, vt in capit. quauis pactum, de pact. in 6. cum similib. Ergo hæc lex Regia minime est seruanda, cum in casu ipsius possint seruari iuramenta sine interitu salutis æternæ.

151 Et hæc est vera ratio. Quare noster rex in hac auth. sacram. puber. disponit, seruanda esse huiusmodi iuramenta appõta super contractibus nullis de iure civili; Nam cum in iuramentis Deus optimus maximus & summa veritas adducatur in testem, iustissimum est, iuramenta, quæ quidem licita & non contra bonos mores sunt, seruari & adimpleri, quicquid alias leges ciuiles dicant & disponant, vt puta in rem turpẽ, vel alias illicitam, quæ inducit peccatu, & sic nõ possunt seruari sine periculo animæ, tunc eadẽ ratione, qua diximus seruanda esse iuramenta licita, scilicet, vt euitetur peccatum, eadem inquam non sunt obligatoria iuramenta, si apponantur super rebus & promissionibus illicitis & contra bonos mores, vt in regula non est obligatorium, de regulis iuris in 6. & in d. capit. quauis pactum, de pact. eodem lib. vbi late Couar. iuu. exemplificat.

152 Sed inuenio quod Petrus Nunnez de Auendan. vir quidem literatus admodum & maxime practicus in secunda parte de exsequend. mandat. Regum, cap. 27. nu.

14. vers. sed qualiter suprad. lex. fol. 226. col. 2. illius folij, sentiens hanc difficultatem, assignat nostræ legis Regie rationem decidendi, dicens, recte ac iuste Regem Castellæ eam potuisse stabilire in tutam propriæ iurisdictionis, ne laici iurando efficiantur fori Ecclesiastici, vetando subditos, ne alienam iurisdictionem directe vel indirecte prorogent, ex doctrina Bart. & Modern. in l. 1. §. & post operis ff. de nou. oper. num. & aliorum, quos ibi refert præcipue Gulierm. Benedic. in repet. c. Rayn. de testam. in partes duas sub nu. 247. qui vt ipse Auend. refert, in proprio casu loquitur; Cum ergo dictæ leges, inquit ipse, concernant propriam defensionem Regiæ iurisdictionis, & non amulationem Ecclesiasticæ iurisdictionis, nemini dubiu esse debet, eas iustissime conditas ex generali ratione rex. in l. 1. §. deniq; ff. de acqu. pluui. arcend. cum similib. Hactenus ille. Inuenio etiam quandam Regiam pragmaticam conditam En Talauera ann. 1482 quæ est in volumine veteri pragmaticarum, fol. 58. secundum impressionem Metinæ, quæ inquit, d. l. ordinamenti potuisse de iure condi, & non esse contra libertatem Ecclesiasticam, quæ pragmatica hodie situatur in l. 1. tit. 1. l. 4. Noua Recop. leg. Regni.

Sed quam ratio quæ est, que in casu huius l. Regie impediãt iuramenta seruari, quæ contra bonos mores dici possunt; Nam licet damnosum sit & præiudiciale Regali iurisdictioni huiusmodi iuramenta seruari, atamen non est turpe nec contra bonos mores, nec inducit peccatu, imo non seruare ea, esse peccatu. Et quod nõ sit turpe neq; illicitum seruare huiusmodi iuramenta, etiã si sit damnosum Regie iurisdictioni, probatur ex decisione rex. in c. si de for. compet. in sext. vbi probatur, quod laicus ratione iuramenti efficitur de foro Ecclesiastico; Ergo, &c. quia ius canonicum nihil disponit, q. non sit iustum & honestum; Igitur non ob hoc, quod ex iuramento defraudetur iurisdictioni Regalis, iuramentum dicitur illicitum, nec definere debet seruari, sequendo, quod sanius est in dubio, & ita videtur d. l. Regiam annullatẽ contractus, super quibus apponuntur iuramenta, nullam esse tanquam contra libertatem Ecclesiasticam, & ius canonicum in materia concernenti peccatum.

153 Vnde merito t. per Christianissimos Reges Ferdinãndũ & Elisabet. eius cõiugem secutos securiorem partem, d. l. Regia reuocata & annullata est, idem de nouo stabiliendo, alijs tamen rationib. vrgentissimis, vt cauetur in veteri pragmatica cõdita, En Madrid, anno Domini 1502. quæ est in volumine antiquo pragmaticarum fol. 129. & sequent. vbi postquam retulit dictam legem, Regiam inquit hæc verba: E que han si misino, algunas de las causas que en la dicha ley estã expresas, que di en que mouieron a la hazer, diz que parece ser en alguna manera contra la libertad de la Iglesia, a la qual nuestra intencion, no fue, ni es de perjudicar en cosa alguna. Y como quiera que algunos Letrados de ciencia, y concientia de nuestros Reynos, nos han dicho, y certificado, que la dicha ley como esta, y anda imprimida, es buena, y que iustamente se pudo usar della: pero queriendo escoger la parte mas sana, y segura, tenemos por bien de mandar reuocar la dicha ley, y reuocamos, y cassamos, y anulamosla solenemente, segun que esta, y mandamos que por virtud della, no se haga ni execute cosa alguna, y que sea quitada, y testada de las dichas leyes, y que qualquiera que la tuuere la rasque, y quite dellas. Et postea in eademmet pragmatica iude Christianissimi Principes, idem q. in dicta lege erat decilum, de nouo sanxerunt, mori alijs causis iustissimis, quæ sufficientes sunt, vt non directo, sed oblique propter eas lex civilis impediãt contractib. robur prestari ex iuramentis, scilicet. Porque de los iuramentos que se haz en los contratos, se han se guido, y siguen grandes costas, y dannos.

nos, y peligros a las animas y concientas, y bienes de nuestros subditos, y naturales, por los periuos en que a menudo inuieren en poco temor de sus animas y concientas, los legos que se obligan con iuramento, y por las fraudes, enganos, y simulaciones que en los semejantes contratos se haz en y cometen, segun la experiencia lo ha mostrado. Quam pragmaticam ipse non inuenio recopilatam in noua recopilatione l. huius Regni, sed tantum inuenio positam legem Regiam ordinamenti veteris, relata in d. l. 11. & sic hodie d. l. 1. debet defendi & validari ex rationibus supra dictis, quæ omnes licet ibi non exprimantur, habentur pro expressis, quandoquidem scimus, eis fuisse antea fundatam & roboratam.

356 Quia tñ quando aliqua lex vel dispositio vnica ratione fundari potest, illa habetur pro expressa, vt in leg. quis, & ibi gl. C. de fideic. & vt supra late dictum & cõdulum est ex doctrina Bart. in l. omnes populi, n. 25 ff. de iust. & iur. lex civilis per circuitum bene potest tollere iuramenta, prohibendo prius cõtractus certo modo fieri & inducendo simulationem & dolum in huiusmodi cõtractib. si aliter fiat, nam hoc casu certum est, quod nec ius canonicum prestat firmitatem iuramento, præcedente dolo vel simulatione, quia non adest consensus, vt in d. c. quomodo pasci, cum siml. & ita debent his rationibus & fundamentis adiuuari Cou. & alij relati per Didacum Perez in l. 9. tit. 1. lib. 3. Ordin. col. 795 vers. dubitatur præterea, qui defendunt hanc legem Regiam eo solo fundamento, quo Auend. vbi supra, & ita ex superiorib. omnibus remanet resolutio vera, quod dicta lex Regia n. est iusta & seruanda, non vero ex ratione, quam assignat Auendanno, scilicet, ne defraudetur iurisdicctio Regalis, sed ex alijs rationibus supra relatis, & ita est tenendum, saluo iudicio Sanctæ matris Ecclesiæ, cui me in omnibus submitto.

355 Visto hoc, dicta lex Regia debet seruari. Secundo principaliter est aduertendum, quod eadē lex nihil detrahit nostre auct. Sacramenta puberum, cum materia, neq; in illo corrigit eam. Nam lex illa Regia tantum loquitur & procedit in casib. & cõtractibus, quibus ad sui firmitatem non requiritur iuramentum, nam in hoc casu lex illa loquitur, non vero in casibus, quib. ad firmitatem & validitatem cõtractuū requiritur iuramentum; Nā in his casibus lex illa non loquitur neq; locum sibi vendicat, vnde minores, puberes tamen, poterunt iurare suos cõtractus, & valebunt & tenebunt iurati irrevocabiliter, neq; tabelliones, qui prædictos cõtractus & iuramenta receperint & signauerint a minoribus aliquam pœnam, imo nullam incurrunt: ita inuenio tenere & intelligere expresse, & concordare nostrum textum cum dictis legibus Regijs pluribus fundamentis Didacum Perez vbi supra, col. 793, cum sequenti, post Seguram in repetitione l. prim. §. si vir, vxor, n. 138. & ibi additio ff. de acquir. possess. & Palat. Rubens in repet. capit. per vestras, §. 12. numero 30. de donation. inter virum & vxorem, & Couarr. in repet. dist. cap. quomodo pactum, §. 3. numer. 8. fol. 23. quos refert Didacus Perez vbi supra, quos etiam refert idem sequutus Antonius Padilla in l. 2. num. 31. C. de rescind. vend. dicens ita communiter acceptam esse dictam legem Regiam; & refert præterea ita tenentem Anton. Gomez in præallegato c. 14. de restitu. minor. n. 21. ad fin. & Gregor. Lopez in l. 6. tit. 4. in gloss. Por no puesta, par. 6. & Notarium Granat. in fine notarum, Additio Berna. Diaz de Lugo in regula 386. licet Arias Pinel ibidem 3. part. c. 1. n. 12. fol. 118. teneat cõtractum. Quæ opinio & intelligentia communis ad nostrum tex. expresse hodie approbata est in pragmatica illa de Taluera, relata in d. l. 12. tit. 1. lib. 4. Noue Recopilat. & in l. 61. Delquaderno de cas alcaualas, relata in l. 6. tit. 10. li. 9. eiusdem

Recopil. itaque leges supradictæ Regiæ nihil obsunt nostre authenticæ. Sed antequam tñ expediam ab illis Regijs decisionibus aduertendum est, alio & secundo casu non loqui eas neque procedere, vt ipsæmet dicunt & disponunt scilicet: Quanto a las rentas de las Iglesias, y monasterios, y perlados, y clerigos dellas: porque en estos casos bien se permite, que interuengan iuramentos en los recaudos, y se pongan en ellos, censuras, si las partes las consentieren al tiempo que se hizieren los recaudos, ut in dicta l. vnde cõm. canetur.

Item etiam tñ per d. l. 11. Reg. excipiuntur alij casus, quib. potest apponi iuramentum impune, & valent iuramenta, etiam si sint adhibita à maiorib. 25. annis, scilicet, Quando vno de los contrayentes, es clerigo. Item, En los compromissos, y contratos y dotes, y arras y vendidas, y enagenamientos, y donaciones perpetuas, quod est notandum.

Alium casum tñ ponit Auend. in 2. par. cc. prætor. c. 29. nu. 12. col. 2. ad si. fol. 249. vbi potest apponi iuramentum in scriptura publica, scilicet, in testamento, quoties est necessarium iuramentum, vt dicta in eo valeant in vim cõtractus, exemplum vide per ipsum ibi, n. 11. & 12.

Est etiam tñ aduertendum, quod vbiq; de facto extra casus permisos in d. l. 12. fuerint iuramentum interpositum, potest iudex secularis adiri, vt cõpellat illum, cui iuratum est, vt iuramentum relaxet, quia contra l. prohibentem fuit interpositum, vt pluribus allegatis tenet Auend. in d. c. 27. 2. p. n. 15.

Quinimo tñ contrahentes, quia aduersus prohibitionem dictarum legum, iurauerunt cõtractum, liberabuntur à pœna earum, si renouent huiusmodi scripturis à se celebratis, & relaxent iuramentum, vt bene probat Didac. Perez vbi supra, col. 799. in vers. vtrum autem, dicens, hanc esse optimam cautelam, vt partes id faciant antequam producant scripturam in iudicio, tabellio autem non incurrit pœnam illius lex receptione sola iuramenti, sed ex signo à se facto super illo, vt probat clare d. l. 11.

Sed est alia cautela elegans, qua consultitur creditori, cui iuratum est in scriptura cõtra prohibitionē d. l. vt ea non obstante habeat & consequatur executionem ipsius, scil. quod adeat iudicem Ecclesiasticum, vt cõpellat seculares iudices ad obseruantiam cõtractuum, in quibus tale iuramentum interuenit, & sic exsequuntur tales cõtractus, vt cum Alexand. conf. 39. vol. 4. & Bal. in l. 1. in fi. C. de reb. cred. & c. tenet Auend. d. c. 27. nu. 14.

De quo ipse valde dubito. Primo, quia iudex Eccles. non debet hoc præcipere, cum, vt iam supra habemus probatum, huiusmodi lex prohibens iuramenta interponi in cõtractibus propter supra d. rationes, sit iusta & seruanda.

Secundo, quia etiam si iudex Ecclesiasticus id præciperet iudicibus secularibus, iudices seculares non tenerentur obedire in hoc, quia facerent contra dictam l. sicq; ipsa lex defraudaretur quotidie & passim, itaque sum dubius de hac cautela, submitto me tamen iudicio Ecclesiæ.

Vltimo tñ inuenio, quod etiam si prædicta scriptura & instrumentum iuratum exsequi non possit, attamen creditor nõ prohibetur debitum petere via ordinaria, probando debitum testibus, vt probat & tenet Did. Perez vbi supra, col. 796. vers. quid vero, pro quo allego bonam legem in argumentum in l. 1. tit. 23. lib. 4. Noue Recop. ibi. Aunque bien permitimos, & c. & cum his remanet satis expedita & clara dicta lex Regia, deueniamus ad alia, vt vltimam manum huic materiæ imponamus.

164 Postremo tñ in hac materia non est mittenda l. 1. tit. 17. lib. 3. Noue Recop. quæ imponit pœnam non seruatis iuramenta apposita per se super cõtractibus: Nā inquit prædicta lex; Por quitar que algunos se atreuen en peligro de sus animas a quebrantar ligeramete los iuramentos que hazen, mandamos que qualquiera persona, o personas, de qualquiera estado, preeminencia y dignidad que seao, que quebrantaren, o no guardaren el iuramento que hizieren sobre qualquier cõtrato en que aya lugar nonerse, que per el mismo hecho pierdan, e ayá perado todos sus bienes para la nuestra camara Sed hæc lex loquitur de pœna ordinaria, nam extraordinaria frequenter perituria per humanos iudices puniuntur, secundum Cou. de pasci in 6. p. 1. §. 7. nu. 4. qui est omnino videndus in materia per totum illum §.

165 Item est tñ aduertendum, quod præd. l. Regia prima non procedit in peierante se in lite, vt probat l. 2. in princ. tit. 11. p. 3. & ibi Greg. Lop. gl. 1. in fi. & in si. filius l. dicitur, quod periuos extra iudicium est infamis, & de peierante se in iudicio, tam de partibus principalibus, quam de testibus, videndus est omnino Auend. late in d. c. 27. prætor. 2. par. n. 16. vers. Tertia conclus. & nu. 7. & seqq. & quia ibi ipse late agit & distincte per casus procedit, ideo non repetam neque transcribam.

Sed & de intell. d. l. 1. De los periuos, latissime omnium & distinctius procedens per casus speciales, & de pœna, quæ hodie prædicatur contra periuos in cõtractu, & quæ requirantur vt dicantur & fiat periuuri, videndus est omnino Auend. vbi s. a. n. 8. cum seqq. vsq; ad d. n. 17. vbi latissime & ex proposito declarat d. l. 1. De los periuos, & ideo ipse omitto. Et cum his (licet multa alia sint in materia, quæ poteram dicere, examinare & declarare, sed quia ordinaria sunt & clara, eò omitto) remanet meo iudicio bene explicata authentica hæc Sacramenta puberum, cum principali sua materia, & redditur iudicibus & aduocatis satis vilis. Totum hoc fit ad laudem & gloriam Domini nostri Iesu Christi: & si quid boni dixerò, ipse Christus laudetur: si vero mali, attribuat mihi, & corrigant & emendent sapientiores.

SVMARIA.

- 1 Pactum de futura successione lege civili improbatum est, de iure autem canonico iuramento confirmatur.
2 Pactum seu enuntiatio hereditatis futura cum iuramento factum in fauorem fratrum vel sororum, an valeat?
3 Reuocato consensu, pacto sine renuntiationi per patrem præfesto, pactum etiam iuratum non valebit.
4 Pactum de futura successione in casu si de pacti. non firmatur iuramento.
5 Reuocato consensu per patrem præfesto pacto seu renuntiationi iurata, filia facta in fauorem fratrum, an huiusmodi filia sit exclusa a successione patris, qui reuocauit consensum.
6 Pater an possit præstare licentiam & consensum, vt filius renuntiet cum iuramento hereditati à se profectura in fauorem alterius filij, vel duorum, etiam alijs filijs præteritis, vel prætermisissis?
7 Renuntiatio sororis hereditatis paterna facta vni fratri presenti & recipienti, an omnibus alijs fratribus acquiratur, vel illi tantum, cui renuntiatum est, & nu. sequenti.
8 Cautela, vt renuntiatio illi tantum acquiratur cui fit.
9 Filius, in cuius fauorem renuntiatum est ab alio fratre an ultra hoc possit per patrem meliorari in tertio & quinto bonorum.
10 Pater an possit disponere de legitima in se renuntiatam in filium, vel filios, quos voluerit ultra tertium & quin-

tum suorum bonorum, nihil relinquendo de prædicta legitima ceteris alijs filijs, quando renuntiatio facta hac facultate sibi data per filium vel filiam, qui renuntiauit? & nu. seqq.

- 11 Renuntiatione legitima per filium in partem simpliciter facta, non data dicta facultate, oronas filij habebunt e. quale in illa legitima renuntiatam, excepto in tertio & quinto illius legitima, de quo potest pater libere disponere sicut de suis bonis.
12 Renuntiatio suam legitimam in fauorem patris, vel alterius, potest et legitime apponere grauamina & fideicommissa, & c. & vti facultate concessa per leg. 27. Tauri, parentibus.
13 Renuntiatio hereditatis vel legitima facta ab eo, qui habet adscendentes vel ascendentes, an eis præiudicet?
14 Pater an possit in præiudicium ceterorum filiorum concedere filio, vel filia, testantib. facultatem testandi, ita vt bona sua iam quæ sita possit quibusdam ex filijs relinqueret alijs præteritis, & an prædictum filius testans possit de licentia patris etiam patri prædicta bona relinquere & supra conditione & facultate? & n. seqq.
15 Filius an possit consentire in grauamina in sua legitima appposito in præiudicium liberorum?
16 Filius an possit renuntiare suam legitimam in præiudicium creditorum, & nu. 24.
17 Omnia bona filij decedentis sine descendentibus legitimis sunt legitima parentum, excepto tertio que eis necessario relinquenda est.
18 Iura & actiones inter bona connumerantur.
19 Debitor potest repudiare hereditatem sibi delatam in præiudicium creditorum.
20 Pater in vita nõ tenetur assignare neq; dare filijs suis legitimam sibi competitam post mortem ipsius patris.
21 Ius aduendi hereditatem non est in bonis nostris.
22 Non est par ratio lucra non capere, & quæ sita perdere.
23 Filius quod possit renuntiare legitimam in præiudicium creditorum.
24 Filius præteritus in testamento patris, potest id approbare, & tunc reuocare testamentum in re præterito.
25 Filius, in cuius fauorem pater fecit scripturam publicam non meliorandi alios, potest consentire in melioratione aliorum fratrum factam, & renuntiare prædictæ scripturæ in præiudicium suorum filiorum.
26 Filius, tempore quo pater testatur, potest consentire se præteriri, vel exheredari.
27 L. si vnquam, C. de reuocan. donat. an habeat locum in hereditate non adita, & sic in iure querendo?
28 Differentia inter renuntiare & repudiare hereditatem.
29 Decedentibus simul patre & filio in bello, non cognito, quis prius decesserit, præsumitur patrem prius decessisse.
30 Pater potest remittere tacite vel expresse usufructum filio, etiam si alios filios habeat.
31 Filius potest consentire grauamina in sua legitima appposito, etiam si habeat filios.
32 Decedentibus debetur legitima iure nature a descendentibus vero iure miserationis.
33 Maioratus potest constitui in legitima filij modo & forma hic positis.
34 Tex. in l. si. C. de pacti. procedit etiam in filijs paciscentibus inter se de hereditate patris diuidenda certo modo.
35 Procedit etiam d. l. si. in ascendentibus paciscentibus suis per hereditate filij.
36 Alius casus in quo potest grauamen apponi secure in legitima filij.
37 Tertius casus, in quo potest secure apponi grauamen filio in legitima.
38 Vinculari quomodo possit legitima filij.
39 Consensus filij iube. onere vinculis & grauaminibus in legitima appositis, an noceat eius filijs.